

Pospíšil, Ivo

Několik slov úvodem

In: *Poetika prózy v česko-slovenských souvislostech : kolektivní monografie*. Pospíšil, Ivo (editor); 1. vydání Brno: Jan Sojnek - Galium, 2016, pp. 7

ISBN 978-80-906183-3-6

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.81596>

Access Date: 22. 03. 2025

Version: 20250314

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Několik slov úvodem

Přítomná kniha skládající se z různých tematických kapitol je zaměřena na celý velký komplex tvarových rysů a specifík prózy, tedy na poetiku, morfologii prózy ve vztahu k tematickým, filozofickým, sociologickým a psychologickým aspektům literárního artefaktu. Někde převažuje čistá poetika, jindy spíše tvar tématu, ve většině studií je zřetelný komparativní (vnitřní i vnější) úhel pohledu.

První polovina 20. století probíhala v literární vědě ve znamení imanentních metod, které se postupně spojovaly s náhledy fenomenologickými, hermeneutickými, dekonstruktivistickými, novokonstruktivistickými, kognitivními/epistemologickými, samozřejmě s naukami o znaku, zejména se sémiotikou (sémiologií). Epoque nazývaná tradičně poststrukturalistická se v mnohém vrátila k mimotextovým koordinátám, současně však prohloubila přesahy od textu k jiným strukturám, často však ne zcela právem.

V tomto svazku jsme se nad těmito obecnými otázkami nezamýšleli. Nicméně se ukázalo a ukazuje, že induktivní sprádaní metodologické sítě vycházející z tradiční poetiky a jejích různých podob nakonec směřuje i k implicitnímu redefinování pozice literatury v rámci života evropské společnosti 20. a 21. století. Vrací se tak, jak jsem již vícekrát s odkazem na Viktora Šklovského napsal, míč do hry, tedy literatura jako druh umění se znovu ocitá v lidském životě skrze kulturní areál. Česko-slovenská literární vztahovost je v užším slova smyslu součástí heterogenního prostoru střední Evropy: to je ostatně patrné i v některých kapitolách této knihy o poetice prózy. To, co je však možná pro tento svazek ještě podstatnější: neradikálnost, ale současně – alespoň někde – odvážnost formulací, nikoli jen politicky korektní „vyváženost“, skrze niž nic podstatného nepoznáme, ale i krajnější pohledy odhalující v jednom řezu a gestu nové skutečnosti; současně citlivost k změnám včetně politických, kulturních a žánrových, snaha vyhnout se povrchovému módním vlnám, které obvykle rychle vyšumí, objevující pod jinými termíny již objevené, než aby vytvářely relevantní nástroje nového poznání; naopak směřuje k návaznosti, kontinuitě, prověřování starších přístupů a k metodologickým posunům, neboť – jak nás naučila teorie intertextuality – *nilhil novi sub sole*, a to platí o spekulativních vědách, k nimž literární věda patří, zejména. Tento realismus první čtvrtiny 21. století může vést i k hlubšímu poznání česko-slovenských literárních souvislostí v poměrně širokém časoprostorovém řečišti.

Ivo Pospíšil, editor

